

num exorare». — 2 Hi queda encara una altra forma, *Alacon*, que coneixem a través de l'obra de Bartolomé Martínez y Herrero, *Sobrarbe y Aragón. Estudios históricos sobre la fundación y progreso de estos reinos, hasta que se agregó a los mismos el condado de Barcelona*, 1868; no disposem d'aquest llibre, però reproduïm el document el pare Castel a *¡Mi Patria!*, pp. 40-47. L'erudit aragonès va publicar un document de l'any 845 copiat per Francesc Compte, en el qual es llegia: «Illud territorium in dictae Vasconiae montanis locis situm, quod est ultra et circa flumen Balieram, nomine Alacon». La identificació amb Alaó difícilment pot posar-se en dubte: el flumen Balieram pot ésser el riu Valira, que neix a la Serra del Cis i després de passar per Cornudella desaigna al Ribagorçana uns 10 k. més avall d'Alaó. La -c- d'aquest Alacon podria entrebancar la nostra via d'explicació mitjançant *ALAGONE. ¿Argüïrem que és una -c- deguda a ultracorreció llatinitzant? ¿Suposarem que s'ha comès un error de còpia? Al cap i a la fi, tractant-se d'un hapax i havent pervingut a nosaltres de segona mà, si no es troben altres casos d'aquesta forma Alacon, serà el més assenyat deixar de banda aquesta dada. 3 El pare Ramon Castel, escolapi fill d'Areny, va publicar l'a. 1923 el llibre *¡Mi Patria!*, Impremta Mariana, Lleida. A la p. 30 es fa ressò d'aquesta pseudotimologia. — 4 Cf. J. Coromines, *Elementos prelatinos en los romances hispánicos*, p. 124: «Es decir, que en el bético o tartesio *u* era ya fonema equivalente de *b* como en vasco, y con *b* alternaba, cambiándose con él automáticamente (Munigua es idéntico al Moneva aragonés): lo cual da pie a la sospecha de que todo el grupo de nombres en *-oba*, *-uba*, la *-b-* no haya sido nunca un fonema oclusivo sino un alótopo de la trillada terminación *-ua* de Oscura, Assua, Blecua, lát(u)a etc.». — 5 Cf. A. Tovar, «Notas lingüísticas sobre monedas ibéricas», a *Actas II Coloq. de leng. y cult. prerr. de la P. I.*, Ed. Universidad de Salamanca, 1979, p. 474. — 6 Cf. J. Untermann, «Eigennamen auf iberischen inschriften», a *Actas II Coloq. de leng. y cult. prerr. de la P. I.*, p. 43: «und alauniltirte, vergleichbar mit der Münzlegende alaun, lautet der Anfang der zweiten Zeile des Wandgraffitos in der Höhle von Cogul bei Lérida». — 7 L'element *iltirte* és ben conegut en les inscripcions ibèriques: *iltirta*, *iltirtar*, *iltirtasalirban*, *iltirtasalirnat*, *iltircescen*, *iltirarcer* són formes que contenen els *Monumenta* de Untermann. — 8 Cf. G. Fatás, «Noticia del nuevo bronce de Contrebia», *BRAH CLXXVI*, 1979, p. 426. — 9 Cf. Ma. Lourdes Albertos, *La onomástica personal primitiva de Hispania: Tarraconense y Bética*, Salamanca 1966, pp. 112-113. — 10 Cf. M. L. Albertos, *La onomástica*, p. 303: «La *bh* pasa siempre a *b* en celta». — 11 Cf. Martín Sevilla Rodríguez, *Toponimia de origen indoeuropeo prelatino en Asturias*, Oviedo 1980, p. 28: «Para los topónimos *Alava* podría postularse como forma originaria la forma céltica gala reconstruida *álaua 'fruto del pino, pino', que con

su uso para designar a este árbol o a su fruto, habría dado origen a NLL. Menos plausible parece que sería otra posible etim. a partir de *Alava, forma originaria supuesta para el hidrónimo inglés *Alaw*, habiendo sido debido en tal caso el origen de los topónimos *Alava* peninsulares a la designación hidronímica de alguna corriente fluvial relacionada con esos lugares, cf. el arroyo *Alava* próximo al topónimo *Alava* asturiano». — 12 Cf. Mitxelena, *Fon.*, § 12.21: «Muchas veces, como se comprenderá, sólo se pueden hacer conjeturas acerca de cuál es el sonido primitivo. La permutación se da sobre todo entre oclusivas labiales y dorsales, principalmente en contacto con una vocal posterior, en especial *u*: a.-nav. guip. *guraiz(e)ak* 'tijeras', a.-nav. Ulzama *piruxeak*, a.-nav. Elcano *purexak*, *purtxak*, a.-nav. guip. viz. (y Ax. 430) *gurdi* 'carro', a.-nav. vizc. *burdi*; or. *buthun guibun* (ya Leiz.) 'escrito (carta, libro)', occid. *kut(t)un* 'amuleto, acerico'; vizc. *jabon/jagon* 'guardar, proteger'; vizc. *lebatz*, a.-nav. guip. lab. *legatz* 'merluza'; *nagosi*, *nagusi*, *na(b)usi* 'principal', 'amo, jefe'; (*b*)*ogen/(b)oben* 'culpa', 'injuria' (vid. 13.4, nota 8) etc. Se obtiene la impresión de que por lo común son las variantes con labiales las que son secundarias: cf. (guip. Cegama) *auburo* 'rápidamente, pronto' < *agudo*, *sube* 'culebra' < *suge*, a.-nav. (Mendiburu etc.) *ubelde* 'inundación, diluvio' < *ugelde*, etc., pero hay también p. ej. guip. vizc. *gureto*, *kulet(r)o*, *kurinto* 'especie de seta' (lat. *boletus*). — 13 No sería inverosímil una secuencia com *alauóne > *alagóne > *alaóne* > *alaó*; pensem en ll. PROFUNDUS > *pre(v)on* > cat. *pregon*. L'epèntesi de *g* davant *u* no és tampoc estranya en les llengües romàniques, cosa que suggereix una altra possibilitat: *alauóne > *alaguóne > *alagóne > *alaóne* > *alaó*, ll. VOLUISSEM > cat. *volgués*, ll. MANUALIS > castellà *mangual* (cf. DECH, s. v.). Podríem igualment trobar exemples de reducció *guo* > *go*: cast. *testiguó* > *testigó* (cf. DECH s. v. *testigo*).

ALAUAS

Vila de l'Horta de València, a uns 8 k., un poc al N. del Barranc de Torrent.

PRON. MOD. *alakyás*, *lakyás*, allí i als pobles immediats (xxx, 126).

DOC. ANT. Jaume I ja durant el setge donà *Alaquaz* a Ber. de Castellnou (*Rept.* 374), i després apareix *Allaquaç* entre les donacions de València (*Rept.* 186), i com a alq. de Val. el 1249, conferida als homes de Terol que l'acompanyaven (*Rept.* 260), en la variant *Alaquaux* (id. 260), en la qual l'escriba ha barrejat la forma del singular àr. *qays*.

Alacuas junt amb *Aldaia* 1268 (MtzFerrando, *Cat. Val. ACA* 1, 770). *Alaquas* (junt amb Picanya, Torrent etc.) en la *Brama dels Llauradors*, fi S. xv, v. 101. Moltes mencions dels Ss. xiv i ss. en SSiv. 19-20; i altres de posteriors, amb bibliografia, en Lz. Vargas, c., 1774, II, 84 i 152.